

VLUCHTELINGEN AAN HET WERK: LASTIG, MAAR NIET ONMOGELIJK

Hoewel de grimmige protesten bij raadsvergaderingen en de chaotische zoektocht naar opvangplekken voor de vluchtelingen alweer meer dan een jaar achter ons liggen, begint het echte werk nu pas. De vluchtelingen van 2015 zijn inmiddels statushouders en staan aan het begin van hun nieuwe toekomst in Nederland. Gemeenten proberen op verschillende manieren de nieuwkomers op te nemen in hun gemeenschap en aan de slag te krijgen op de arbeidsmarkt. Dat gaat met vallen en opstaan.

'Het is een lastige groep om naar werk te begeleiden', legt Jaco Dagevos uit. Hij is hoofd Onderzoeksector Onderwijs, Mindigheden en Methodologie bij het Sociaal Cultureel Planbureau en werkte onder andere mee aan de WRR-Policy Brief *Geen tijd verliezen van opvang naar integratie van asielmigranten*. 'Deze mensen hebben geen Nederlandse diploma's en hun mentale gezondheid is vaak slecht door alles, dat ze hebben meegemaakt.' Gelijktijdig

dingen doen, is zijn belangrijkste aanbeveling. 'In het verleden zetten we de strappen achter elkaar: eerst inburgeren, dan kijken naar opleiding, vervolgens aan de slag met het zoeken naar werk. Je maakt de doorlooptijd korter wanneer je dat gelijktijdig doet. Het is lastiger om het door elkaar te organiseren, maar dat is wel veel efficiënter.'

Expats

Weithouder Staf Depla ging vanuit deze gedachte aan de slag in Eindhoven. 'We willen de statushouders op een vergelijkbare manier behandelen als expats, die we hier ook veel hebben. We dompelen ze drie weken onder in Nederland, en gaan dan aan de slag. Deze mensen zijn niet ziek, zwak of misselijk. Ik wil niet ontkennen dat ze soms traumatische zaken hebben meegemaakt, maar het helpt vaak om gewoon

aan de slag te gaan. We hebben het over zeer zelfredzame mensen: ze zijn vanuit Syrië hier naar toe gekomen, dan kun je wel wat. Die moeten we niet te lang in de afhankelijkheid houden, dat is helemaal niet goed. Ze komen hier om een nieuwe toekomst op te bouwen, daar moeten we ze mee op weg helpen.'

De gemeente Eindhoven experimenteert met de aanpak in een pilot. Het COA bracht al in het asielzoekerscentrum in kaart wat de werkvorming van de asielzoekers was. Vervolgens probeerde de gemeente de statushouders zo snel mogelijk aan het werk te krijgen. 'De pilot heeft ons een aantal zaken geleerd: we hebben hier een internationale arbeidsmarkt, maar het is wel belangrijk dat mensen een voorbeeld Nederlands spreken. Ook kwamen de verwachtingen van statushouders over het werk niet altijd overeen met de praktijk. We

merkten dat veel Syriërs een achtergrond als ondernemer hebben, daar gaan we ook mee doen', vertelt Depla. 'We zetten een project op waarbij een Syriër andere beginnende ondernemers op weg helpt. De pilot heeft ons geholpen om de fouten uit de aanpak te halen. We hebben nu een goed programma liggen om mensen snel richting werk te helpen. Al moeten we ons ook realiseren dat de verschillen in de groep statushouders groot

zijn. Dat varieert van mensen die analfabeet zijn tot mensen die direct aan de slag kunnen. Het is zaak voor die laatste groep een goede match te maken met een bedrijf en vervolgens begeleiding te bieden. We hebben succeszen nodig om anderen over de streep te krijgen.'

Direct bij de hand pakken

In Gelderland werkt weithouder Ingrid Wolosing in de gemeente Montferland actief aan de integratie van statushouders. 'We hebben in onze gemeente zo'n honderd statushouders. Dat is een flinke groep. In het verleden regelde onze welzijnsinstelling de inburgering en taallessen en zagen we ze na een paar jaar wel voor zaken rond werk. We hebben tegenwoordig andere inzichten, mensen niet te lang laten bungelen, maar ze direct bij de hand pakken.'

Statushouders in Montferland krijgen meteen begeleiding van de welzijnsinstelling Welcom. In de eerste periode worden ze verder geholpen met huisvesting en inburgering. Ook brengen ze een bezoek aan de afdeling sociale zaken van de gemeente. Hier is een ambtenaar vrijgemaakt voor zaken rond statushouders. Om mensen op weg te helpen met taal en het sociale leven zijn er taalmaatjes en is er een inloop bij het raadhuis in de bibliotheek. 'Vanuit de gemeente zoeken we werk- of stageplekken voor de statushouders. Daarvoor is een basisbeheersing van de Neder-

landse taal wel nodig.'

Wolosing maakt in Montferland gebruik van het re-integratiebeleid om statushouders te begeleiden naar werk. 'We hebben een groot budget voor re-integratie; we investeren om mensen uit de uitkering te halen met bijvoorbeeld loonkostensubsidies en het vergoeden van cursussen om zo diploma's te halen. Dit zijn allemaal regelingen die voor iedereen zijn, en waar statushouders ook gebruik van kunnen maken. Je moet werkgevers soms even op weg helpen met bijvoorbeeld loonkostensubsidie, of door de inzet van een werkervaringsplek. Zo komen ze af van de angst voor mensen die lang thuis zitten of uit een ander land komen. Je ziet mooie dingen: twee Syrische mannen die in Syrië vrachtwagenchauffeur waren, werken nu bij een logistiek bedrijf in de regio. Ze volgen een aanvullende cursus bij een rij school, zodat ze straks weer aan het werk kunnen als vrachtwagenchauffeur. Als gemeente betalen we die cursus, dat is onderdeel van ons re-integratiebeleid. Ook kunnen we loonkostensubsidie inzetten om mensen op weg helpen. Zo heeft de werkgever de kans om mensen te leren kennen en zo te kijken of ze in het bedrijf passen.'

Balanceren

'Het is balanceren', erkent Jaco Dagevos van het Sociaal Cultureel Planbureau. 'Het is het moeilijkst als je algemeen beleid hebt, waarbinnen je accenten

kunt leggen die effectief zijn voor deze groep. Niet het doelgroepenbeleid van welker, maar je moet ook niet denken dat je ze met algemeen beleid aan het werk krijgt. Je zult als gemeente specifieke dingen moeten doen, dat kan ook tijdelijk zijn. Als gemeente heb je vaak ook ondersteunende regelingen voor andere groepen met afstand tot arbeidsmarkt, zoals laagopgeleiden of laaggeletterden. Zorg dat je re-integratiebeleid goed werkt voor alle groepen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Maar ook als je wel kiest voor uitgesproken beleid voor statushouders, kun je dat volgens mij uitleggen. Wanneer je als gemeente niets doet, komen deze mensen in de bijstand. Daar heb je veel meer last van.'

Wat uiteindelijk de beste aanpak is, moet de geschiedenis uitwijzen. 'Het is vallen en opstaan op dit moment', volgens Dagevos. 'Gemeenten zijn zich daar ook van bewust. Je moet aanpassen doen gedurende de rit. Het instrumentarium is niet zo nieuw, maar de groepen mensen wel. Wat werkt, is dan een kwestie van uitproberen.'